

Šľachtiteľský program plemena askánske merino

Úvod šľachtiteľského programu:

Tento šľachtiteľský program je vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootecnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení Nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“).

Šľachtenie plemena askánske merino vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootecnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobou stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako chovateľská organizácia nesúca šľachtiteľský program podľa Nariadenia EPaR č. 2016/1012 a ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona č. 194/1998 o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je sústava šľachtiteľských opatrení vedúcich k zmeneniu tých vlastností a znakov hospodárskych zvierat, ktoré rozhodujú o plnení cieľa chovu. Pri zachovaní zdravia a ekonomiky chovu. Na naplnenie šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Plemeno vyšľachtené v rokoch 1924 – 1935 v bývalom Sovietskom zväze na podklade miestnych meriniek a baranov plemena rambouillet dovezených z Ameriky a baranov plemena précoce. Askánske merino (ďalej len „AM“) je zaraďované medzi mäsovovlnové plemená väčšieho telesného rámca. Charakteristickým znakom plemena sú 1 – 2 kožné záhyby na krku. Barany sú spravidla rohaté, bahnice bežne bezrohé alebo s malými rohovými výrastkami. Vlna je kvalitná, jemná sortimentu 2A – A/B, dlhá 7 - 9 cm. Rúno je husté uzavreté.

Úžitkové vlastnosti

Ovce sú väčšieho telesného rámca, živá hmotnosť bahníc je 55 - 60 kg, baranov 80 - 100 kg. Produkcia vlny bahníc 5 - 6 kg, baranov 10 - 14 kg, dĺžka 7 - 9 cm, sortimenty vlny 2A – A/B, s výťažnosťou 45 - 50 %, plodnosť bahníc 110 - 120 %. Priemerné denné prírastky (ďalej len „PDP“) do odstavu sú 230 - 250 gramov. Plemeno možno využiť v mäsovom programe na produkciu ťažších jahniat.

Záujem o chov meriniek v poslednom období na Slovensku klesá a plemeno AM sa dostalo do kategórie hobby plemien.

Postup šľachtenia plemena

Šľachtiteľský program v chove mäsových plemien na Slovensku, a tak isto aj v chove plemena AM bude zameraný na zlepšenie ukazovateľov úžitkovosti. Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba so zámerom zlepšiť produkciu mäsa. Šľachtenie je založené na výbere najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti KÚOaK. Získané dáta sa okrem selekcie zvierat môžu používať aj na odhad plemenných hodnôt úžitkových parametrov vhodnými štatistickými metódami podľa metodiky schválenej Šľachtiteľskou radou. V chovoch sa môže využívať aj genomické hodnotenie plemenných zvierat. Uplatňovanie konkrétnych metód selekcie v rámci šľachtenia jednotlivých plemien oviec a kôz určí Šľachtiteľská rada oviec a kôz svojim uznesením.

Dlhodobým cieľom je zvýšiť početnosť plemena, a následne zvýšiť úroveň šľachtiteľskej práce formou odhadu plemenných hodnôt alebo genomickej selekcie dnes zameranej na mäso viac ako na vlnu. Na zabezpečenie tohto cieľa je potrebné zvýšiť početnosť zvierat plemena,

zvýšiť množstvo informácií o úžitkovosti zvierťa, jeho príbuzných a vrstovníkov v rámci chovu. Podmienkou je tiež presná evidencia zvierat, presné merania a kvalitné vedenie databázy kontroly úžitkovosti. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku i vo svete chová len v obmedzenom počte chovov, a to aj v krajine pôvodu, je treba dbať na zvyšovanie počtu s nízkym stupňom príbuznosti.

Kontrolu úžitkovosti oviec a kôz vykonáva Zväz chovateľov oviec a kôz na základe nariadenia EPaR 2016/1012 a poverenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, alebo ním poverená tretia strana. Výkon KÚOaK sa riadi metodikou schválenou orgánmi ZCHOK na to oprávnenými.

Plemenná kniha oviec sa riadi osobitným štatútom vypracovaným v súlade s platnou legislatívou a schválením orgánmi ZCHOK na to oprávnenými .

Geografické vymedzenie

Tento šľachtiteľský program je uplatňovaný výhradne na území Slovenskej republiky.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena askánske merino chovanej v SR

Hlavné ukazovateľ		askánske merino
Základná charakteristika	Plemenný štandard	<ul style="list-style-type: none"> väčší telesný rámec, 1 – 2 kožné záhyby na krku. Rúno biele husté uzavreté, vlna je kvalitná, jemná sortimentu 2A – A/B, dlhá 7 - 9 cm. Barany sú spravidla rohaté, bahnice bežne bezrohé alebo s malými rohovými.
Úžitkové zameranie	Plemenný štandard	Mäsovovlnový úžitkový typ.
	Chovný cieľ	Prioritné zameranie: produkcia jatočných jahniat, vlny a produkcia plemenných baranov.
Hmotnosť bahníc	Plemenný štandard	60 kg
	Chovný cieľ	70 kg
Hmotnosť plemenných baranov	Plemenný štandard	80 kg
	Chovný cieľ	95 kg
*Hmotnosť jariek	Plemenný štandard	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	Plemenný štandard	65 kg
	Chovný cieľ	75 kg
PDP jahniat do odstavu – jahničky	Plemenný štandard	0,230 kg
	Chovný cieľ	0,270 kg
PDP jahniat do odstavu – baránky	Plemenný štandard	0,250 kg
	Chovný cieľ	0,300 kg

Ročná produkcia potnej vlny – bahnice	Plemenný štandard	5 kg
	Chovný cieľ	6 kg
Ročná produkcia potnej vlny – barany	Plemenný štandard	10 kg
	Chovný cieľ	12 kg
Jemnosť vlny	Plemenný štandard	22,5 – 27,0 µm sortiment 2A/A až A/B
Plodnosť na obahnenú ovcu	Plemenný štandard	120 %
	Chovný cieľ	140 %

* hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

** uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana

Doplňkové ukazovateľ		askánske merino
Hmotnosť plemenných baranov	Chovný cieľ	90 – 120 kg
Ročná produkcia potnej vlny – bahnice	Plemenný štandard	5 – 6 kg
Ročná produkcia potnej vlny – barany	Plemenný štandard	10 – 14 kg
Jemnosť vlny	Plemenný štandard	22,5 – 27,0 µm (2A/A až A/B)
Výťažnosť vlny	Plemenný štandard	45 – 50 %
Dĺžka vlny	Plemenný štandard	70 – 90 mm
Plodnosť na pripustenú ovcu	Plemenný štandard	100 %